

Kétezerharminc holnap kezdődik

Bojár Iván András művészettörténész, építészeti kritikus, egykor a *Magyar Narancs*, majd az *Octogon* építészeti magazin főszerkesztője, 2007-től a Fővárosi Közgyűlés Városarculati Tanácsnoki Irodájának vezetője volt. Tarlós István 2011-ben menesztette. Ma az *Építészfórum* főszerkesztője.

– *Mit gondol, milyen lesz ez a város, ha minden így megy tovább, és a sokak által megjósolt forgatókönyv szerint alakul a helyzet az idei önkormányzati választás után?*

46

– Egy választási kampány már nem alkalmas terep az érdemi, tartalmi beszélgetésekre. Ily módon ha valaki a jövőben Budapestet akarja irányítani, kétféleképpen kell gondolkodnia. Az egyik, hogy minél hatékonyabb populista technikát alkalmazzon, amivel meg tudja győzni az embereket. Sajnos egyre erősödik a tapasztalat, hogy a meggyőzés már nem racionális síkon fut. Ma különféle irracionális és érzelmi hatások gerjesztésével igyekeznek megnyerni a választókat. Aki ehhez nem alkalmazkodik, alulmarad. Mindeközben persze ott kell lennie a fejében annak az elképzelésnek, hogy milyen várost akar. Az sem lenne baj, ha valaki azt is meg tudná mondani, milyen stábbal gondolja mindazt elérni, amit elgondol. És természetesen föl kell készülnie, ha ellenzéki oldalon áll, egy hosszú, négyéves *kiszárító blokádra*, mert nyilvánvaló, hogy a

kormány akkor mindazokat a nagyszabású terveket, amelyeket most a főváros felemelésére akarna megvalósítani, fel fogja függeszteni. Az eddigi tapasztalatok alapján nagyjából ez várható.

– *Vagyis bele kellene törödnünk abba, hogy a mai Budapesten minden potenciális főpolgármester-jelölt kénytelen népbutító terminológiával, ideológiai zavarossággal és félrevezető taktikákkal fordulni a fővárosi lakosság felé, ha bármit el szeretne érni? Kizárólag populista szöveggel lehet csak meggyőzni az embereket?*

– Nem vagyok kampányszakember, de úgy érzem, hogy ebben a pillanatban nincs eszköz arra, hogy kimozduljon a politikai beszéd a jelenlegi stílusából és gondolatvilágából. Szerintem az ellenzéki politikában ma teljesen fölösleges bármilyen ideológiát nyomtatni.

Egyetlenegy téren lehetne talán valami sikert elérni, ez pedig az emberi kapcsolatok, hálózatok és a szolidaritás rendszerének a kibővítése. Ha ezt sikerülne megerősíteni, és egy igazi társadalmat lehetne szervezni Budapest népéből, és ezen keresztül sikerélmények sorozatát nyújtani a városlakóknak úgy, hogy nem kell milliárdokat, százmilliárdokat költeni, akkor lenne talán esélye az ellenzéknek.

– *Ezt kicsit közelebből megvilágítaná?*

– A város és lakói számára az igazi veszedelem és a valódi kihívás a globális felmelegedéssel kapcsolatos. Tehát az ökológiai és humanitárius veszedelemre kell tudnia választ adni annak, aki egy városért akar felelősséget vállalni.

– *Van elképzelése arról, hogy melyek lehetnének azok az eszközök, amelyekkel egy ilyen lüktető, de közben sok-sok sebből vérző nagyvárosban reagálni lehetne az említett világproblémára?*

– Az untig hangoztatott, de életbevágó változtatások elkerülhetetlenek. Aki ezt nem ismeri föl, öngyilkosságot követ el. A műanyag használatától kezdve az autóforgalmon keresztül, az építés ma használatos módján át sok mindent idesorolhatunk. Az nem új felfedezés, hogy ma a környezetterhelésben a három legjelentősebb tényező az utazás (szenvedélyesen keresztülrepüljük a világot egyszerűen kétszer egy évben), az állattartás és az építőipar. Tehát ez a három, ami hazavágja a földgolyót.

– *Az ember életének meghatározó részeitől beszél. Ezekről le lehet mondani?*

– Az építőipar az, ami a politikai gazdaságot pörgeti, tehát onnan áramlik a pénz a politikába. Az állattartás a húsevés kérdéskörébe tartozik, tehát azt is korlátozni kellene, még ha világos számomra is, hogy óriási áldozattal járna. Ugyanez van a közlekedéssel. Tehát amikor egyedül ülök az autóban, és nyolc négyzetmétert hurcogálok magam alatt, amit eközben kihalásnak a város testéből, miközben telepöfögöm a légteret,

akkor nem árt azon is elgondolkodni, hogy talán fékezni kéne, és ha lehet, kiszállni az autóból.

– *És mit tanácsolna az idős embereknek meg a gyerekes szülőknek, a nehéz csomagokat cipelőkről és a mozgássérültekről nem is szólva. Nem hiszem, hogy meg tudnák hozni ezt az áldozatot a környezet védelmében!*

– Amilyen magas a szív- és érrendszeri betegségek aránya az országban, a felső légúti megbetegedésekről nem beszélve, biztos vagyok benne, hogy ha az idős embereket és a gyermekeket nem feltétlenül benzinmotoros járműveken szállítanák, mindenki jobban járna. De ez most annyira extrém elképzelésnek tűnik, hogy egyelőre nem valószínű, hogy ilyesmivel választást lehetne nyerni.

– *Biztosan igaza van abban, hogy sokkal tudatosabban kellene védeznünk a környezetünket, de mivel egyelőre biztos, hogy nem fognak az emberek tömegesen átülni az autóból a biciklire (bár ne felejtjük, hogy Budapesten az utóbbi öt évben megsokszorozódott a kerékpározók száma!), ha reális szempontokat is figyelembe veszünk ahhoz, hogy elmozduljon a jelenlegi, majdnem tarthatatlan állapotból a főváros, ön szerint milyen megvalósítható elképzelésekkel kellene rendelkeznie egy olyan embernek, aki döntéshozó akar lenni?*

– Én ezt fordítva látom. Az a gondolkodásmód, ami beültet bennünket az autóba reggelente, alapvetően torz. Azt hisszük, hogy ezt a számlát nem kell majd kifizetnünk. Pedig belátható időn belül, két-három évtized múlva nagy árat fogunk fizetni a

mostani kényelmünkért. A kutatások és a felmérések reális képet adnak arról, hogy mi fog történni. Két verzió lehetséges. Az egyik, hogy becsukott szemmel elmegyünk a falig, és nagyon meg fogunk lepődni. A másik, hogy nem megyünk el a falig, hanem progresszív módon kezdünk el gondolkodni. Ez életformaváltáshoz vezet. Mind az egészségesebb életmódot tekintve, amivel együtt kell járnia egy jóval átgondoltabb egészségügyi ellátórendszernek, hogy ha ezeket egy új politikai gondolkodás fölválalná, talán lehetne némi esélye. De sok hasonlóan fontos új típusú döntés is ide sorolható. Itt van a fák körüli rengeteg konfliktus. Számtalan fát vágnak ki a városvezetés jóváhagyásával, miközben a főváros körbeplakátozta Budapestet, hogy tízezer fát fog elültetni. Hát én azt gondolom, hogy nem tízezer, hanem mondjuk négymillió fát kéne ültetni. Tehát Budapesten föl kellene szakítani az aszfaltos utak jelentős részét, és az aszfalt helyén, a feltáruuló természetes földre nagyszámú növényt kellene elültetni. Egyrészt termőnövényt, gyümölcsfákat, ami által az élelmszer-szállítmányozás kérdésének jelentős részét meg lehetne szüntetni, másrészt termőföldeket kellene a városon belül biztosítani, ahol zöldséget lehetne termelni. Az autóforgalmat pedig minimálisra kéne csökkenteni.

– *Fantasztikus utópiákban gondolkodik, amelyek azonban nem a jövőbe, hanem egy kicsit a múltba is visszavezetnének. Ezzel az iránnyal a globalizált világvárost faluszerűvé akarná visszaváltatni?*

– Én nem azt mondom, hogy ez rövid távú terv legyen. Pontosan értem,

hogy nagyon nehéz lenne befogadni az ilyen drasztikus változtatásról szóló gondolatot. De ha már megkérdezte, elárulom, hogy évek óta gondolkozom ezen. És ahogy utánaolvastam és számolgattam, arra jutottam (nem is teljesen egyedül), hogy ha nem kezdünk el konkrét lépéseket tenni, ránk szakad a jövő.

– *Elfogadom, hogy ha nagy lépésekben akarunk gondolkodni, akkor hosszú távon sok területen érvényes lehet a változtatás, amelyet javasol. De ha valaki a jövőn a jövő évet érti, és tegyük fel, Tarlóst akarja leváltani, akkor valóban ezek a legégetőbb területek, amelyekkel célt érhet el? Az Építészfórum főszerkesztőjeként milyen tanácsokat adna annak, aki föl akarna készülni a legközelebbi önkormányzati választásra?*

– Továbbra is abból indulnék ki, hogy Magyarországon hagyományosan nagyon rövidlátóan gondolkodunk. Tehát amikor azt várjuk, hogy egy leendő városvezetőnek legyen egy 2030-ra szóló városvíziója, annak tudnia kell, hogy 2030 holnap reggel kezdődik. Minden, amit felelős döntéssel szeretnénk megváltoztatni, évtizedekre meg fogja határozni a város sorsát. Amiről az előbb beszéltem, az 2100-ra érvényes vízió, vagy még távolabbi. De hát az sincs messze. Az én kislányom idős néniként még élhet 2100-ban, az nem olyan nagy távlat. De hogy ne húzzam ki magam a korábban feltett kérdése alól, ami a legközelebbi jövőt illeti, két feladat adódik. Az egyik, hogy a választást meg kell nyerni, a másik, hogy kell egy reális vízió, egy valódi program. Sajnos ma az a helyzet, hogy nem a programból következik a

választási kommunikáció. Hogy mit kell csinálni, és eközben miről beszélünk, az kettő.

– *Vagyis kötelező a kettős beszéd. Milyen kár!*

– Sajnos igen. Mert nem lehet elvárni, hogy a társadalom olyan mélységben és olyanfajta előrelátó és holisztikus látásmóddal rendelkezzen, amivel saját közvetlen mindennapjait kiiktatja a gondolkodásból. Nem azt mondom, hogy hazudni kell. Sőt, föl kell vállalni a progresszív, előremutató és a várost óvó, dédelgető gondolkodást. De ez két sáv. Az egyik a napi konkrétumokkal foglalkozik, a másik arra próbálja ráébreszteni a város lakosságát, hogy iszonyú nagy a baj. Gondoljunk csak az idei őszre, hátborzongatóan gyönyörű vénasszonyok nyara volt, és elhúzódott majdnem november végéig. Pompás dolog a novemberi langymelegben napozni, de valami nem stimmel vele. És ha most így van, hogyan lesz tíz vagy húsz év múlva? Új állatfajok jelennek meg, más szempontokat kell figyelembe venni a víz- és az energiaellátáshoz, és így tovább. De ez mind tervezhető, ha előre feltérképezzük. Csakhogy a tervezhetőség garanciája a városi társadalommal való foglalkozás. Ezt pedig csakis tudatosan lehet megszervezni. Ez már a jelen konkrét feladatai közé tartozik.

– *Nem tartja ugyanakkor veszélyesnek, ha valaki mindenféle felkészülés nélkül olyan jelszavakkal traktálja a lakosságot, amelyek hangzatosak, de megvalósíthatatlan terveket tartalmaznak? Itt van például a Puzsér Róbert által bedobott „sétáló Budapest”*

program. Kicsit egybevág az ön által elmondottak egy részével. Erről mit gondol?

– Szerintem nem én követem, amit ő mond, hanem Puzsér gondolja azt, amit én már 2010 előtt kitaláltam, amikor még a főváros alkalmazottja voltam. Integrált Belvárost szorgalmaztam, a koncepciónak az volt a lényege, hogy gyalogosan és kerékpárral be lehessen járni a várost. A Szeretem Budapestet mozgalom keretében az *Octogonban* publikáltam az elképzelést. Sokkal intenzívebb zöld, sokkal kevesebb autó, stb. Ennek az elképzelésnek nem egy jelentős elemét aprólékosan végiggondoltuk és le is írtuk.

– *Akkor Puzsér innen vette a javaslatát?*

– Nem, ezt nem hiszem. Szerintem benne van a levegőben, hogy a fővárosiak számára a belső kerületekben gyakorlatilag megszüntetik vagy végképp ellehetetlenítik az autós közlekedést a nagyon drága helypénzekkel és parkolási díjakkal. Ez világtendencia, ma már elfogadott elképzelés Budapesten is. Egy évtizeddel ezelőtt ilyesmiről politikus még nem beszélhetett. Talán emlékszik rá, hogy Demszky főpolgármestersége idején Ikvay-Szabó Imre főpolgármester-helyettes fölvetette, hogy nyáron, amikor holt szezon van, legyen lezárva a Kossuth Lajos utca, legyenek kitéve növények, napozóágyak, és vegyék birtokba a város lakók a Kossuth Lajos utcát. Ugyanazon a nyáron egyébként a Fifth Avenue-n New Yorkban ez megtörtént. Ikvay-Szabót már az ötlet felvetésekor ízekre szedték. A

hasonló elvre épülő Duna-plázs kicsivel később már óriási siker volt. Aztán Schiffer Jánosék beszüntették. Gondolom, bár sokan boldogan fogadták ezt a kiváló ötletet, a potenciális választók többségétől való félelem vezette őket. Pedig családok tízezreinek ez volt az egyetlen nyaralási lehetősége. Ugyanez a program sikeresnek bizonyult Párizsban és Berlinben. Ma már Párizsban le van zárva a Szajna alsó rakpartja, s pihenő-nyaraló parkként funkcionál, ahogy Berlinben is a Spree partja. Ezek a nagyvárosok képesek voltak hozzászoktatni a lakosságot ahhoz, hogy másképp is lehet és érdemes is élni.

– Azt mondta, hogy tíz évvel ezelőtt ilyesmiről nehezen lehetett beszélnie egy politikusnak. Ma mi a helyzet?

50

– Ma már lehet. Tehát ma már Puzsér fölveheti a sétáló belváros gondolatát.

– Ezek szerint akár támogatná is Puzsért az önkormányzati választáson?

– Azt fogom támogatni, aki 2019. március 31-én a legnagyobb támogatottsággal rendelkezik. Remélem, lesz egységes ellenzéki jelölt. Tíz hónap múlva lesz a választás, és még nem tudunk semmit. Úgy tűnik, nincs igazi tét, nincs már semmi ötlet, csak a Puzsér van, aki populista show-t csinál. Néha bemegy a tévébe, elküldi a fenébe a közszolgálati tévé munkatársát, és rávilágít egy-két durva anomáliára. Ennyit legalább megtesz. Más még ennyit sem. Tehát nem tudok mit mondani. Puzsér nem vehető komolyan.

– Beszéljünk a budapesti városkép alakulásáról. Mennyiben felel meg a személyes ízlésének és elképzeléseinek, ami a közelmúltban és a jelenben történik? Mit tart problémásnak?

– A legnagyobb gondnak a történelmi belváros további szétszedését látom. Azokat az épületeket, amelyek őrzik a 19. század urbanisztikai értékeit, egyedi darabokként kezelik. Ezeket többnyire üzleti vagy politikai érdekek szerint „kicsemegézik” a házsorból, mondván, hogy önmagukban értékesek. Holott az egész épülettömböt figyelembe véve szabadna csak hozzányúlni a történelmi belváros egyes részeihez. A kerületi önkormányzatnak szava sem lehet ilyenkor. A Paulay Ede utcában, az Andrásy úton és még jó néhány karakteres helyen tudnék erre példákat említeni.

– Vagyis arra utal, hogy nincs egységes várostervezés. Csak az üzleti szempontok játszanak szerepet?

– Ez az egyik legnagyobb baj, ami Budapest központját tönkretetheti. De vannak jó példáim is arra, hogy egy-egy üzleti háttérű fejlesztés reménykeltő építészeti eredményt produkálhat. Ilyen a Budapest-part a Kopaszi-gát mögött, ahová a Moltornyot tervezik. Azon a helyen impozáns városrész alakulhat ki. Vagy ott van az Agora nevű irodakomplexum az Árpád híd és a Róbert Károly körút sarkán. Vagy amit a Westend mögé terveznek, az úgynevezett Centrál Park, amelynek koncepcióját még nem lehet pontosan ismerni, de bízni lehet abban, hogy minőségi építészeti elgondolás alapján készülnek a tervek, és nem-

zetközi pályázatokon választják ki a legjobbakat.

– *Biztosak lehetünk-e benne, hogy ezek a fejlesztések jót tesznek Budapestnek? Vagy esetleg éppenséggel szembemennek azzal, amiről akkor beszélt, amikor a jó irányban fejlődő nagyváros elvárásairól kérdeztem?*

– Ha a piac így akarja, akkor mindenképpen meg fognak valósulni. Ne felejtjük el, hogy Budapest tulajdonképpen egy applikációnak meg egy újfajta közlekedési modellnek köszönhetően vált világvárossá. Ez az Airbnb meg a fapados repülőgépjárat. Ezek következtében a tíz évvel ezelőtti hárommillió körüli látogató helyett most hétmillióan jönnek évente Budapestre. Óriási robbanás, emiatt az ingatlanhelyzet is gyökeresen átalakult. Az ingatlan a legtöbb helyen már nem otthont jelent, nem egy család lakását, ahol felnőnek a gyerekek, hanem olyan értékpapír, amit fotó alapján Kínából, Oroszországból, Írországból vagy bárhonnan meg lehet venni, és meg is veszik. Budapest korábban az ingatlanárakban Bukarest és Pozsony mögött kullogott, most fölzárkózik. Az ingatlanboom pedig behúzza a piacról olyan szereplőket, akik nagy reményeket dédelgetve tízéves programokban kezdenek gondolkodni. Mint a már említett Budapest Park, ahova tizenkétezer lakást terveznek. Ez nem az életformáról szól. És megpróbálnak olyan építészeti megurbanisztikai mikroklímát kialakítani, ahol van szórakozás és étterem, a gyerekeknek is jó, van óvoda, van templom, stb., tehát város épül a városban. De hogy aztán ezt az életet igazolja, most még nem tudhatjuk. Az is lehet, hogy a lakásokat fölvásárol-

ják kínaiak vagy más külföldiek, akik soha nem fognak a lakásokban lakni, csak azért kell nekik, hogy kiadják.

– *Említettük, hogy mintha nem létezne várostervezés. Korábban szigorúan kidolgozott várostervezési terv alapján hozták meg a hosszú és rövid távú döntéseket. Nem tudok arról, hogy most létezne ilyesmi, vagy ha mégis, nem hozzák nyilvánosságra.*

– Tarlósnak állítólag van egy 2030-ig szóló városfejlesztési koncepciója, amelyet a főépítész iroda és a korábbi főépítész, Finta Sándor vezetésével készítettek, de úgy tűnik, a fióknak készült. Most állítólag újabb terv készül Fürjes Balázs Budapest fejlesztéséért felelős kormánybiztos irodájában. Azt mondták, hogy integrálni fogják a két tervet. Ami ennél fontosabb, hogy megállapodás született a főváros és a kormány között, amelyet Tarlós és Orbán írt alá, létrehozzák a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsát az egykor volt Fővárosi Közmunkatanács mintájára. Abba a tervek szerint fele-fele arányban delegál tagokat a főváros és a kormány. Az is elhangzott, hogy a főpolgármesternek a döntések meghozatala előtt vétőjoga van, vagyis megmarad az egyszemélyi felelőssége.

– *Hihetünk abban, hogy ez működőképes forma lesz?*

– Magával a modellel nincs baj. A kérdés, hogy milyen tartalmakat tesznek bele. Minden modell kiüresíthető. Sajnos el tudunk képzelni példának okáért olyan főügyészt, aki nem fog feljelentéseket tenni nyilvánvaló bűnügyek esetében. Ugyanez a helyzet a főpolgármester esetében is. Elvben

hipotetikusán belefér, hogy mondjuk él a vétójogával, és egy-egy projektre, amelyet kormányoldal favorizál, azt mondja, a város első embereként ezt meg azt a javaslatot nem támogatja.

– *Például nem engedi, hogy a Várban olyan épületeket húzzanak fel, amelyeknek semmi közük nincs a budai Várhoz?*

– Ilyesmire gondolok.

– *Eddig azt láttuk, hogy ilyesfajta vétó nem volt. Minden megépült, amit a kormány a saját szempontjai szerint fontosnak tart. Vagy tud olyasmiről, amikor egy főpolgármesteri vétó bármit megakadályozott volna?*

– Eddig erre nem volt példa. De ez a modell nem is létezett mostanáig. A főváros jogai közül sok mindent elvontak. Most ezzel az új intézménnyel talán visszakap valamit. Persze nem sok reményt fűzök hozzá. De egy normális demokráciában ez a modell működőképes lehet. Játsszunk el a gondolattal, hogy március 31-én kiderül, a nagy országos ismertséggel rendelkező Puzsér Róbert mögé odaáll a potenciális ellenzéki szavazók jelentős hányada. Karácsony Gergely és Horváth Csaba pedig szomorúan bár, de visszalép a javára, és azt mondja, jó, ha örület, akkor legyen örület. És a választást jövő ősszel megnyeri Puzsér, egy bohóc. Egyébként most, amilyen fura politikai világot élünk, látva a brazil elnököt, Trumpot vagy a másik oldalon Sadiq Khant, a londoni polgármestert, bármi megtörténhet. Ebben az esetben Puzsérnak semmi mása se lesz, de a vétójoga legalább meglesz. Merthogy ez a főpolgármesternek van dedikálva, nem Tarlós

Istvánnak. Csak hát amíg egyetlen központi politikai akarat személyzeti politikáján múlik minden, addig ez nem érvényesülhet. Például semmiféle városépítési megfontolás nem igazolja azt, ami a budai Várban történik. Én vári gyerek vagyok, ötven évig laktam az Uri utcában. Most a napokban újra fönn jártam, de abból, amit láttam, nem kérek. Néhány régi épület felújítása teljes félreértés, de vannak új épületek is, amelyek állítólag régi funkciót kapnak. A lovardáról például nem tudjuk, hogy abban valójában mi lesz. A palota körüli építkezéseket abszurdnak és indokolatlannak érzem. Ami ott történik, akkor kap értelmet, ha ott valakit megkoronáznak.

– *Még mielőtt megtörténik, mit gondol a Liget átalakításáról?*

– Fölösleges volt a Ligetbe vinni a múzeumi koncepciót. Sokkal jobb lett volna, ha a Nyugati pályaudvar mögé egy olyan kulturális létesítményt terveztek volna, amelynek az Eiffel-csarnoknál lenne a főbejárata, s ahol egy fantasztikus belső tér nyílhatna. Aból jutnánk el egy nagy parkon át a Városligetig, az állatkertig. Voltak korábban ilyen elképzelések is, de nem ezt választották. Erőltettek egy olyan koncepciót, amelynek már a kezdetén rengeteg fát kivágtak. Minden fa óriási veszteség, és ahogy a környezeti katasztrófa felé haladunk, egyre inkább az. Ami az építészeti elgondolásokat illeti, és amit már látni lehet, hogy a Szépművészeti Múzeumot nagyon szépen megcsinálták, szuper lett. Épül a Biodom az állatkert új épülete mellé, botanikai kert lesz, nagyon izgalmas és progresszív építészeti elgondolásnak tűnik. Abban is biztos vagyok, hogy a Néprajzi Múzeum Fe-

renczi által tervezett új épülete nagyszabású alkotás lesz, ugyanezt gondolom a Zene Házáról is. Megint csak a kislányom időléptékében nézve, amikor öreg néniként a Városligetben fog sétálni, és nem lesz világháború, csak környezeti katasztrófa, de, mondjuk, a Liget még meglesz, akkor jó minőségű házakat fog ott találni, és egy jól karbantartott kertet.

– *De mai szemmel nézve szükség van-e a Liget ilyen mértékű és felfogású átalakítására?*

– Nem kellene szerintem, de ha már így alakult, kénytelenek vagyunk tudomásul venni. Az építészpolitikában mindig van egyfajta voluntarizmus, amit utólag elfogad a társadalom. Például ott áll az Operaház, azon a téren, ahol mindaddig egy szép zöld park terebélyesedett. De egy szép napon döntés született arról, hogy a park tűnjön el. Tönkrementek a környékbeli vállalkozók, panaszkodtak az építkezés miatt, nem tudtak a vevők odamenni a kávéházhoz, cipészhez stb., szóval nem lelkesedtek túlságosan. De felépült a fantasztikus Ybl-féle Operaház, és ma már mindenki csak az Operaházat ünnepli.

– *Ez nem tökéletes példa, mert az Andrássy út építészeti alakulása nem hasonlítható a Ligetéhez. Például New Yorkban sem építenek hatalmas új kulturális intézményeket a Central Park közepébe. De ha már New Yorkot szóba hoztam, mit gondol a felhőkarcoló-építés lehetőségéről Budapesten?*

– Egyelőre egy magasházról tudunk, ez a Mol-torony, ami föl fog épülni. Szerencsétlen helyszínre tervezik, bele fog lógni a Gellért-hegy sziluettjébe,

ezzel rontja a város képét. Én amellett volnék, amit annak idején Virág Csaba Ybl-díjas építész javasolt, hogy a Hungária-gyűrű bizonyos csomópontjain lehetne elképzelni magasházegyütteseket. Azok nem zavarnának be a budai látképbe, és szerveesebben illeszkedhetnének Budapest látványához. A magasházakat érintő döntésnek is politikai, illetve üzletpolitikai okai vannak. A politikai lobbikon keresztül érvényesülnek az érdekek. Ez mondjuk mindenhol így van.

– *A többször is emlegetett Octogon létrehozója, főszerkesztője volt. A sikeres építészeti lap ma is működik, csak mások kezében. Mi történt? Kirúgták?*

– 2010 környékén kiderült, hogy a 2008-as válság gazdasági következményei miatt a lap üzletileg megroppant, tehát üzleti partnert kellett bevonni. S mivel én nem vagyok üzletember, és pláne nem vagyok agresszív üzleti szereplő, onnan aztán lassan kinyomtak. Végül is többszörös áttételen keresztül Garancsié lett az *Octogon*, vagyis nagyon más szemléletű építészeti folyóirattá vált, mint ahogy mi annak idején elindítottuk.

– *Az Építészfórumnak mekkora a hatása és az elfogadottsága?*

– Nagyon erős a szakmai támogatottsága. Hálás vagyok mindenkinek, aki eljár azért, hogy én legyek a főszerkesztő. Elégtétel számomra, hogy tulajdonképpen ugyanazt, amit majdnem húsz éven át az *Octogon*ban meg tudtam tanulni, itt folytathatom. Az építészeti témák kiapadhatatlanok, s igyekszünk a legfontosabbakról folyamatosan tájékoztatni a közönséget, mert ez láthatóan sokakat érdekel.